

1971. Den højeste belgiske domstol Cour de Cassation har imidlertid i en afgørelse fra 27. maj 1971 fastslået, at umiddelbart anvendelige fællesskabsregler ikke kan fortrænges af en yngre belgisk lov. Domstolen udtalte bl.a., at konflikten mellem en international traktat og en yngre lov ikke kan løses som en konflikt mellem to love, og at grundsætningen om, at ældre regler må vige for yngre regler, ikke finder anvendelse i tilfælde af konflikt mellem traktat og lov.⁹

Princippet om fællesskabsrettens forrang må herefter anses for anerkendt i belgisk ret.

De belgiske domstole anser sig ikke for kompetente til at prøve loves forfatningsmæssighed. Det er ligeledes den almindelige opfattelse i den belgiske forfatningsretlige teori, at domstolene ikke vil kunne prøve spørgsmål om fællesskabsrettens overensstemmelse med forfatningen.

Tyskland

Den tyske grundlov fra 1949 bestemmer:

»Art. 24. 1. Forbundet kan ved lov overdrage højhedsrettigheder til mellemfolkelige institutioner.

2. Forbundet kan til sikring af freden tiltræde et system af gensidig kollektiv sikkerhed; det vil herved indvillige i sådanne begrænsninger i dets højhedsrettigheder, som hidfører og sikrer en fredelig og varig orden i Eruropa og mellem verdens folk.

3...«

»Art. 25. Folkerettens almindelige regler udgør bestanddele af forbundsretten. De går forud for lovene og fremkalder rettigheder og pligter direkte for forbundsområdets beboere.«

Det antages almindeligvis, at bestemmelsen i art. 25, der alene nævner folkerettens almindelige regler, ikke løser konflikter mellem tysk ret og fællesskabsret. Den tyske grundlov løser således ikke udtrykkelig spørgsmålet om rangforholdet mellem tysk lovgivning og fællesskabsretten. Det har dog været hævdet, at man ved en fortolkning af art. 24 kan nå til det resultat, at fællesskabsretten har forrang. De tyske domstole har – så vidt vides – ikke haft lejlighed til på utvetydig måde at tage stilling til rangspørgsmålet.¹⁰ Spørgsmålet er næppe endeligt løst i tysk ret.

Det er næppe heller endeligt afklaret, om de

tyske domstole kan og vil anvende fællesskabsretsakter, der er i strid med den tyske grundlov.¹¹

Italien

Italiens forfatning fra 1947 indeholder følgende bestemmelser:

»Art. 10. Den italienske retsorden er i overensstemmelse med folkerettens almindeligt anerkendte regler.«

»Art. 11. Italien forkaster krig som middel til at berøve andre folk friheden eller til at løse internationale konflikter; Italien indvilliger under forbehold af gensidighed i forhold til andre stater i de begrænsninger af suveræniteten, som er nødvendige for en organisation, der vil sikre fred og retfærdighed mellem nationer; Italien fremmer og styrker internationale organisationer, der har et sådant mål.«

Det er almindeligt antaget, at princippet om fællesskabsrettens forrang ikke kan støttes på bestemmelsen i art. 10. Det har imidlertid været hævdet, at forrangsprincippet forfatningsmæssige grundlag kan findes i art. 11. I en afgørelse af 7. marts 1964 har den italienske forfatningsdomstol, Corte Costituzionale, udtrykkelig afvist dette synspunkt.¹² Det var af sagsøgeren blevet påstået, at en italiensk lov var i strid med forfatningens art. 11, da loven stred mod umiddelbart anvendelige regler i fællesmarkedstraktaten. Ifølge Domstolen betyder art. 11 imidlertid kun, at Italien gyldigt ved almindelig lov kan tilslutte sig organisationer, hvorved Italiens suverænitæt begrænses, men ikke at denne lov får nogen højere gyldighed end andre love. Mellem den lov, der gennemfører Italiens tilslutning til de mellemfolkelige organisationer, og andre love gælder det almindelige princip, at senere love går forud for tidligere.

Konflikten mellem fællesskabsret og national lovgivning blev her klart løst til fordel for den senere nationale lovgivning. Forfatningsdomstolen har ikke afgørende ændret dette standpunkt.¹³ Dens nyeste praksis viser imidlertid, at den bestræber sig på ved fortolkning at undgå konflikt. Der synes nu at gælde en formodning for, at traktatmæssige forpligtelser ikke ændres ved nyere lovgivning. Denne formodning viger kun, hvor lovgivningsmagten klart tilkendegiver sin vilje til at bryde de inter-